

OPAKOVÁNÍ

1. Utinam ne laudaveritis!
2. Noli laudare!
3. Si voluerim venire, venerim.
4. Cum pater venisset, mihi salutem dixit.
5. Volo, ut venias.
6. Nolebat, ut veniremus.
7. Quaero te, quando mihi librum meum carissimum redditurus sis.
8. Volebam scire, qua terra urbs Roma esset.
9. Scio eum quesivisse, quoto anno pater eius natus esset.
10. Dic mihi, quod nomen tibi sit.
11. Cum ver esset, omnes arbores frondescebant.
12. Vere veniente omnes flores florebant.
13. Cum pater noster mortuus esset, multum flebamus.
14. Patre mortuo multum flebamus.
15. Postquam domum reverterat, dominus servos vocavit.
16. Quia Caesar victoriam adeptus erat, triumphum celebravit.
17. Non faciam finem rogandi, quoad renuntiatum erit te id fecisse.
18. Priusquam responderit, pauca praeponam.
19. Ad eas res conficiendas Orgetorix deligitur.
20. Ad Caesarem in castra venerunt sui purgandi causa.
21. Dedit mihi epistulam legendam tuam, quam paulo ante acceperat.
22. Nobis nihil est timendum.
23. Hostes non videntur victuri esse.
24. Caesar appropinquavisse dicebatur.
25. Videtur Cicero omnes oratores eloquentia superavisse.
26. Videmini hanc rem non satis intellexisse.

PŘEHLED POUŽITÍ KONJUNKTIVŮ V HLAVNÍCH VĚTÁCH

1. podle druhu konjunktivu:

1.1. Konjunktiv přezenta – vyjadřuje

- a) přání splnitelné v přítomnosti nebo blízké budoucnosti:
(Utinam) omnia bene eveniant. Kéž všechno dobře dopadne.
- b) rozkaz, výzvu:
Sit tibi terra levis. Budiž ti země lehká.
Exsequatur ille. Ať to vyřídí on.
Sis fortis! Buď statečný!
- c) zákaz (nedokonavý děj):
Ne rubro lucente transeat! Nepřecházejte na červenou!
- d) možnost v přítomnosti či blízké budoucnosti:
Aliquis dicat... Někdo by řekl... (= může se stát, že někdo řekne).
- e) rozpaky v přítomnosti (jen v otázce a nejčastěji v 1. os. sg.):
Quid faciam? Abeam? Co mám dělat? Mám jít pryč?

1.2. Konjunktiv imperfekta - vyjadřuje:

- a) neskutečnost v přítomnosti:
Hoc si scirem! To kdybych věděl!
- b) možnost v minulosti (jen v otázce ve 2. nebo 3. os. sg. u několika sloves):
Quis putaret? Kdo by si to pomyslel? *Videres.* Byl bys viděl (t. j. pokud bys byl u toho). *Diceres.* Byl bys řekl.
Scires. Byl bys věděl. *Crederes.* Byl bys věřil. *Putares.* Byl bys myslel.
- c) přání nesplnitelné v přítomnosti:
Utinam hoc momentum aeternum esset! Kéž by tento okamžik trval věčně!
- d) rozpaky v minulosti (jen v otázce a nejčastěji v 1. os. sg.):
Quid existimarem? Co jsem si měl myslet?

1.3. Konjunktiv perfekta – vyjadřuje:

- a) možnost v přítomnosti či blízké budoucnosti (synonymní s konjunktivem přezenta):
Aliquis fortasse riserit hoc meum propositum. Někdo by se možná smál tomuto mému nápadu (= mohlo by se stát, že se bude smát).
- b) přání splnitelné v minulosti:
Utinam bene everserit! Kéž to dobře dopadlo!
- c) zákaz (dokonavý děj):
Ne sederis. Nesedej si.

1.4. Konjunktiv plusquamperfekta – vyjadřuje:

- a) neskutečnost v minulosti:
Napoleo ne duplici quidem exercitu prae Waterloo vicisset. Napoleon by ani s dvojnásobným vojskem u Waterloo nezvítězil. (české *nebyl by zvítězil* je už zastaralé, proto pozor na překlad, nezaměňovat s neskutečností v přítomnosti!)
- b) přání nesplnitelné v minulosti:
Utinam numquam venisset! Kéž nikdy nepřišel!

2. podle významu konjunktivu:

2.1. Přání :

a) splnitelné v přítomnosti nebo blízké budoucnosti se vyjadřuje konj. prézenta:

Utinam mox convalescat! Kéž se brzy uzdraví!

b) přání splnitelné v minulosti se vyjadřuje konjunktivem perfekta:

Utinam illi meae litterae venerint. Kéž mu přišel můj dopis.

c) přání nesplnitelné v přítomnosti (nebo v blízké budoucnosti) se vyjadřuje konj. impf.:

Utinam adhuc viveret! Kéž by ještě žil!

c) přání nesplnitelné v minulosti se vyjadřuje konjunktivem plusquamperfekta:

Utinam tum ne mortuus esset! Kéž by tehdy ne(byl) zemřel!

2.2. Rozkaz, výzva:

se vyjadřuje konjunktivem prézenta:

Metuamus pessima! Obávejme se nehoršího!

Perlegatis attente totam paginam. Pročtěte pozorně celou stranu.

2.3. Zákaz:

a) při ději nedokonavém se vyjadřuje konjunktivem prézenta:

Virgo caeruleis oculis, apud rivam ne sedeas! Holka modrooká, neseďávej u potoka!

b) při ději dokonavém se vyjadřuje konjunktivem perfekta:

Ne claves oblitus sis! Nezapomeň klíče!

2.4. Neskutečnost:

a) v přítomnosti se vyjadřuje konjunktivem imperfekta:

Te non adiuvante hoc non absolveremus. Bez tvé pomoci bychom to nezvládli.

b) v minulosti se vyjadřuje konjunktivem plusquamperfekta:

Ignem ignorans homo non factus esset homo. Bez znalosti ohně by se člověk nestal (zastarale: by se nebyl stal) člověkem.

2.5. Možnost:

a) pro přítomnost nebo budoucnost se vyjadřuje konjunktivem prézenta nebo perfekta (není mezi nimi významový rozdíl):

Quid nobis accidere possit (těž potuerit)? Co by se nám mohlo stát?

b) pro minulost se vyjadřuje konjunktivem imperfekta:

užívá se jen v otázce ve 2. nebo 3. os. sg. u několika sloves; viz bod 1.2. b).

2.6. Rozpaky, rozvažování:

a) pro přítomnost se vyjadřuje konjunktivem prézenta v otázce, nejčastěji v 1. os. sg.:

Quo vadam? Kam mám jít?

b) pro minulost se vyjadřuje konjunktivem imperfekta v otázce, nejčastěji v 1. os. sg.:

Cur ibi non maneremus? Proč jsme tam neměli zůst(áv)at?